

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
18 ΙΟΥΛΙΟΥ 1988

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
104

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1634

Κύρωση των πρωτοκόλλων 1980 «Για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές» και 1982 «Περί των ειδικά προστατευομένων περιοχών της Μεσογείου».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο.

1. Κυρώνονται και έχουν την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος:

α) Το πρωτόκολλο 1980 «Για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές» και τα τεχνικά παραρτήματα I, II και III αυτού, που υπογράφηκαν στην Αθήνα την 17 Μαΐου 1980 και:

β) Το πρωτόκολλο 1982 «Περί των ειδικά προστατευομένων περιοχών της Μεσογείου» που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 3 Απριλίου 1982.

2. Τα κείμενα των πρωτοκόλλων και των παραρτημάτων σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχουν ως εξής:

PROTOCOL

For the protection of the Mediterranean Sea
Against pollution from Land-based Sources

The Contracting Parties to the present Protocol,
Being Parties to the Convention for the Protection
of the Mediterranean Sea against Pollution adopted
at Barcelona on 16 February 1976,

Desirous of implementing article 4, paragraph 2
and articles 8 and 15 of the said Convention,

Noting the rapid increase of human activities in the
Mediterranean Sea Area, particularly in the fields of
industrialization and urbanization, as well as the seasonal
increase in the coastal population due to tourism,

Recognizing the danger posed to the marine environment
and to human health by pollution from land-based
sources and the serious problems resulting therefrom
in many coastal waters and river estuaries of the
Mediterranean Sea, primarily due to the release of untreated,
insufficiently treated or inadequately disposed domestic
or industrial discharges,

Recognizing the differences in levels of development
between the coastal States, and taking account of the
economic and social imperatives of the developing
countries,

Determined to take in close co-operation the necessary
measures to protect the Mediterranean Sea against
pollution from land-based sources

Have agreed as follows:

Article 1

The Contracting Parties to this Protocol (hereinafter
referred to as «the Parties») shall take all appropriate
measures to prevent, abate, combat and control pollution
of the Mediterranean Sea Area caused by discharges
from rivers, coastal establishments or outfalls,
or emanating from any other land-based sources within
their territories.

Article 2

For the purposes of this Protocol:

(a) «The Convention» means the Convention for the
Protection of the Mediterranean Sea against Pollution,
adopted at Barcelona on 16 February 1976;

(b) «Organization» means the body referred to in
article 13 of the Convention;

(c) «Freshwater limit» means the place in water-
courses where, at low tides and in a period of low fresh-
water flow, there is an appreciable increase in salinity
due to the presence of sea water.

Article 3

The area to which this Protocol applies (hereinafter
referred to as the «Protocol Area») shall be:

(a) the Mediterranean Sea Area as defined in article
1 of the Convention;

(b) waters on the landward side of the baselines from
which the breadth of the territorial sea is measured
and extending, in the case of watercourses, up to the
freshwater limit;

(c) saltwater marshes communicating with the sea.

Article 4

1. This Protocol shall apply:

(a) to polluting discharges reaching the Protocol
Area from land-based sources within the territories
of the Parties, in particular:

– directly from outfalls discharging into the sea or
through coastal disposal;

– indirectly, through rivers, canals or other water
courses, including underground watercourses, or through
run-off;

(b) to pollution from land-based sources transported
by the atmosphere, under conditions to be defined in
an additional annex to this Protocol and accepted by
the Parties in conformity with the provisions of article
17 of the Convention.

2. This Protocol shall also apply to polluting discharges
from fixed man-made off-shore structures which
are under the jurisdiction of a Party and which serve
purposes other than exploration and exploitation of
mineral resources of the continental shelf and the seabed
and its sub-soil.

Article 5

1. The Parties undertake to eliminate pollution of
the Protocol Area from land-based sources by substances
listed in annex I to this Protocol.

2. To this end they shall elaborate and implement,
jointly or individually, as appropriate, the necessary
programmes and measures.

3. These programmes and measures shall include,
in particular, common emission standards and standards
for use.

4. The standards and the time-tables for the imple-
mentation of the programmes and measures aimed
at eliminating pollution from land-based sources shall
be fixed by the Parties and periodically reviewed, if
necessary every two years, for each of the substances
listed in annex I, in accordance with the provisions of
article 15 of this Protocol.

Article 6

1. The Parties shall strictly limit pollution from
land-based sources in the Protocol Area by substances
or sources listed in annex II to this Protocol.

2. To this end they shall elaborate and implement,
jointly or individually, as appropriate, suitable pro-
gramme and measures.

3. Discharges shall be strictly subject to the issue,
by the competent national authorities, of an authoriza-
tion taking due account of the provisions of annex II
to this Protocol.

Article 7

1. The Parties shall progressively formulate and
adopt, in co-operation with the competent international
organizations, common guidelines and, as appropriate,
standards or criteria dealing in particular with:

(a) the length, depth and position of pipelines for
coastal outfalls, taking into account, in particular, the
methods used for pretreatment of effluents;

(b) special requirements for effluents necessitating
separate treatment;

(c) the quality of sea water used for specific purpose
that is necessary for the protection of human health,
living resources and ecosystems;

(d) the control and progressive replacement of
products, installations and industrial and other processes
causing significant pollution of the marine environment;

(e) specific requirements concerning the quantities
of the substances listed in annexes I and II discharged
their concentration in effluents and method of dis-
charging them.

2. Without prejudice to the provisions of article 5
of this Protocol, such common guidelines, standards
or criteria shall take into account local ecological,
geographical and physical characteristics, the economic
capacity of the Parties and their need for development.

the level of existing pollution and the real absorptive capacity of the marine environment.

3. The programmes and measures referred to in articles 5 and 6 shall be adopted by taking into account, for their progressive implementation, the capacity to adapt and reconvert existing installations, the economic capacity of the Parties and their need for development.

Article 8

Within the framework of the provisions of, and the monitoring programmes provided for in, article 10 of the Convention, and if necessary in co-operation with the competent international organizations, the Parties shall carry out at the earliest possible date monitoring activities in order:

(a) systematically to assess, as far as possible, the levels of pollution along their coasts, in particular with regard to the substances or sources listed in annexes I and II, and periodically to provide information in this respect;

(b) to evaluate the effects of measures taken under this Protocol to reduce pollution of the marine environment.

Article 9

In conformity with article 11 of the Convention, the Parties shall co-operate as far as possible in scientific and technological fields related to pollution from land-based sources, particularly research on inputs, pathways and effects of pollutants and on the development of new methods for their treatment, reduction or elimination. To this end the Parties shall, in particular, endeavour to:

- (a) exchange scientific and technical information;
- (b) co-ordinate their research programmes.

Article 10

1. The Parties shall, directly or with the assistance of competent regional or other international organizations or bilaterally, co-operate with a view to formulating and, as far as possible, implementing programmes of assistance to developing countries, particularly in the fields of science, education and technology, with a view to preventing pollution from land-based sources and its harmful effects in the marine environment.

2. Technical assistance would include, in particular, the training of scientific and technical personnel, as well as the acquisition, utilisation and production by those countries of appropriate equipment on advantageous terms to be agreed upon among the Parties concerned.

Article 11

1. If discharges from a watercourse which flows through the territories of two or more Parties or forms a boundary between them are likely to cause pollution of the marine environment of the Protocol Area, the Parties in question, respecting the provisions of this Protocol in so far as each of them is concerned, are called upon to co-operate with a view to ensuring its full application.

2. A Party shall not be responsible for any pollution originating on the territory of a non-contracting State. However, the said Party shall endeavour to co-operate with the said State so as to make possible full application of the Protocol.

Article 12

1. Taking into account article 22, paragraph 1, of the Convention, when land-based pollution originating

from the territory of one Party is likely to prejudice directly the interests of one or more of the other Parties, the Parties concerned shall, at the request of one or more of them, undertake to enter into consultation with a view to seeking a satisfactory solution.

2. At the request of any Party concerned, the matter shall be placed on the agenda of the next meeting of the Parties held in accordance with article 14 of this Protocol; the meeting may make recommendations with a view to reaching a satisfactory solution.

Article 13

1. The Parties shall inform one another through the Organization of measures taken, of results achieved and, if the case arises, of difficulties encountered in the application of this Protocol. Procedures for the collection and submission of such information shall be determined at the meetings of the Parties.

2. Such information shall include, inter alia:

(a) statistical data on the authorizations granted in accordance with article 6 of this Protocol;

(b) data resulting from monitoring as provided for in article 8 of this Protocol;

(c) quantities of pollutants discharged from their territories;

(d) measures taken in accordance with articles 5 and 6 of this Protocol.

Article 14

1. Ordinary meetings of the Parties shall take place in conjunction with ordinary meetings of the Contracting Parties to the Convention held pursuant to article 14 of the Convention. The Parties may also hold extraordinary meetings in accordance with article 14 of the Convention.

2. The functions of the meetings of the Parties to this Protocol shall be, inter alia:

(a) to keep under review the implementation of this Protocol and to consider the efficacy of the measures adopted and the advisability of any other measures, in particular in the form of annexes;

(b) to revise and amend any annex to this Protocol, as appropriate;

(c) to formulate and adopt programmes and measures in accordance with articles 5, 6 and 15 of this Protocol;

(d) to adopt, in accordance with article 7 of this Protocol, common guidelines, standards or criteria, in any form decided upon by the Parties;

(e) to make recommendations in accordance with article 12, paragraph 2, of this Protocol;

(f) to consider the information submitted by the Parties under article 13 of this Protocol;

(g) to discharge such other functions as may be appropriate for the application of this Protocol.

Article 15

1. The meeting of the Parties shall adopt, by a two thirds majority the programmes and measures for the abatement or the elimination of pollution from land-based sources which are provided for in articles 5 and 6 of this Protocol.

2. The Parties which are not able to accept a programme or measures shall inform the meeting of the Parties of the action they intend to take as regards the programme or measures concerned, it being understood that these Parties may, at any time, give their consent to the programme or measures that have been adopted.

Article 16

1. The provisions of the Convention relating to any Protocol shall apply with respect to this Protocol.

2. The rules of procedure and the financial rules adopted pursuant to article 18 of the Convention shall apply with respect to this Protocol, unless the Parties to this Protocol agree otherwise.

3. This Protocol shall be open for signature, at Athens from 17 May 1980 to 16 June 1980, and at Madrid from 17 June 1980 to 16 May 1981, by any State invited to the Conference of Plenipotentiaries of the Coastal States of the Mediterranean Region for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution from Land-Based Sources held at Athens from 12 May to 17 May 1980. It shall also be open until the same dates for signature by the European Economic Community and by any similar regional economic grouping of which at least one member is a coastal State of the Mediterranean Sea Area and which exercises competence in fields covered by this Protocol.

4. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of Spain, which will assume the functions of Depositary.

5. As from 17 May 1981, this Protocol shall be open for accession by the States referred to in paragraph 3 above, by the European Economic Community and by any grouping referred to in that paragraph.

6. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the deposit of at least six instruments of ratification, acceptance or approval of, or accession to, the Protocol by the Parties referred to in paragraph 3 of this article.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Protocol.

DONE at Athens on this seventeenth day of May one thousand nine hundred and eighty in a single copy in the Arabic, English, French and Spanish languages, the four texts being equally authoritative.

Annex I

A. The following substances, families and groups of substances are listed, not in order of priority, for the purposes of article 5 of this Protocol. They have been selected mainly on the basis of their:

- toxicity
- persistence
- bioaccumulation.

1. Organohalogen compounds and substances which may form such compounds in the marine environment.(1)

2. Organophosphorus compounds and substances which may form such compounds in the marine environment.(1)

3. Organotin compounds and substances which may form such compounds in the marine environment.(1)

4. Mercury and mercury compounds.

5. Cadmium and cadmium compounds.

6. Used lubricating oils.

1) With the exception of those which are biologically harmless or which are rapidly converted into biologically harmless substances.

7. Persistent synthetic materials which may float sink or remain in suspension and which may interfere with any legitimate use of the sea.

8. Substances having proven carcinogenic, teratogenic or mutagenic properties in or through the marine environment.

9. Radioactive substances, including their wastes, when their discharges do not comply with the principles of radiation protection as defined by the competent international organizations, taking into account the protection of the marine environment.

B. The present annex does not apply to discharges which contain substances listed in section A that are below the limits defined jointly by the Parties.

Annex II

A. The following substances, families and groups of substances, or sources of pollution, listed not in order of priority for the purposes of article 6 of this Protocol, have been selected mainly on the basis of criteria used for annex I, while taking into account the fact that they are generally less noxious or are more readily rendered harmless by natural processes and, therefore generally affect more limited coastal areas.

1. The following elements and their compounds:

1. zinc	11. tin
2. copper	12. barium
3. nickel	13. beryllium
4. chromium	14. boron
5. lead	15. uranium
6. selenium	16. vanadium
7. arsenic	17. cobalt
8. antimony	18. thallium
9. molybdenum	19. tellurium
10. titanium	20. silver

2. Biocides and their derivatives not covered in annex I.

3. Organosilicon compounds and substances which may form such compounds in the marine environment, excluding those which are biologically harmless or are rapidly converted into biologically harmless substances.

4. Crude Oils and hydrocarbons of any origin.

5. Cyanides and fluorides.

6. Non-biodegradable detergents and other surface active substances.

7. Inorganic compounds of phosphorus and elemental phosphorus.

8. Pathogenic micro-organisms.

9. Thermal discharges.

10. Substances which have a deleterious effect on the taste and/or smell of products for human consumption derived from the aquatic environment, and compounds liable to give rise to such substances in the marine environment.

11. Substances which have, directly or indirectly, an adverse effect on the oxygen content of the marine environment, especially those which may cause eutrophication.

12. Acid or alkaline compounds of such composition and in such quantity that they may impair the quality of sea water.

13. Substances which, though of a non-toxic nature, may become harmful to the marine environment or may interfere with any legitimate use of the sea owing to the quantities in which they are discharged.

B. The control and strict limitation of the discharge of substances referred to in section A above must be implemented in accordance with annex III.

Annex III

With a view to the issue of an authorization for the discharge of wastes containing substances referred to in annex II or in section B of annex I of this Protocol, particular account will be taken, as the case may be, of the following factors:

A. Characteristics and composition of the waste

1. Type and size of waste source (e.g. industrial process).
2. Type of waste (origin, average composition).
3. Form of waste (solid, liquid, sludge, slurry).
4. Total amount (volume discharged, e.g. per year).
5. Discharge pattern (continuous, intermittent, seasonally variable, etc.).
6. Concentrations with respect to major constituents, substances listed in annex I, substances listed in annex II, and other substances as appropriate.
7. Physical, chemical and biochemical properties of the waste.

B. Characteristics of waste constituents with respect to their harmfulness

1. Persistence (physical, chemical, biological) in the marine environment.
2. Toxicity and other harmful effects.
3. Accumulation in biological materials or sediments.
4. Biochemical transformation producing harmful compounds.
5. Adverse effects on the oxygen content and balance.
6. Susceptibility to physical, chemical and biochemical changes and interaction in the aquatic environment with other sea water constituents which may produce harmful biological or other effects on any of the uses listed in section E below.

C. Characteristics of discharge site and receiving marine environment.

1. Hydrographic, meteorological, geological and topographical characteristics of the coastal area.
2. Location and type of the discharge (outfall, canal, outlet, etc.) and its relation to other areas (such as amenity areas, spawning, nursery, and fishing areas, shellfish grounds) and other discharges.
3. Initial dilution achieved at the point of discharge into the receiving marine environment.
4. Dispersion characteristics such as effects of currents, tides and wind on horizontal transport and vertical mixing.
5. Receiving water characteristics with respect to physical, chemical, biological and ecologic conditions in the discharge area.
6. Capacity of the receiving marine environment to receive waste discharges without undesirable effects.

D. Availability of waste technologies.

The methods of waste reduction and discharge for industrial effluents as well as domestic sewage should be selected taking into account the availability and feasibility of:

- (a) Alternative treatment processes;
- (b) Re-use or elimination methods;
- (c) On-land disposal alternatives; and
- (d) Appropriate low-waste technologies.

E. Potential impairment of marine ecosystems and sea water uses.

1. Effects on human health through pollution impact on:
  - (a) Edible marine organisms;
  - (b) Bathing waters;
  - (c) Aesthetics.
2. Effects on marine ecosystems, in particular living resources, endangered species and critical habitats.
3. Effects on other legitimate uses of the sea.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

Για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές.

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ.

ΩΣ ΜΕΡΗ της Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση, που συνήφθη στη Βαρκελώνη στις 16 Φεβρουαρίου 1976,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να εφαρμόσουν το άρθρο 4 παράγραφος 2 και τα άρθρα 8 και 15 της εν λόγω Σύμβασης.

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ τη ραγδαία ανάπτυξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων της περιοχής της Μεσογείου Θαλάσσης, ιδιαίτερα στους τομείς της βιομηχανοποίησης και της αλιευτικής και την εποχιακή αύξηση των παράκτιων πληθυσμών που οφείλεται στον τουρισμό,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τον κίνδυνο τον οποίο εκφράζει για το θαλάσσιο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία η ρύπανση που προέρχεται από χερσαίες πηγές και τα σοβαρά προβλήματα που υπάρχουν από την άποψη αυτή σε πολλά παράκτια ύδατα και εκβολές ποταμών της Μεσογείου Θαλάσσης, τα οποία οφείλονται κυρίως στην απόρριψη ανεπεξέργαστων, ανεπεξέργαστων ή επεξεργασμένων ή ακαταλλήλως διατιθεμένων οικιακών ή βιομηχανικών λυμάτων,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τις διαφορές στα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των παράκτιων κρατών και λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των αναπτυσσόμενων χωρών,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΑ να λάβουν σε στενή συνεργασία τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

Άρθρο 1.

Τα συμβαλλόμενα Μέρη στο Πρωτόκολλο αυτό (στο εξής καλούμενα «τα Μέρη») λαμβάνουν όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την πρόληψη, μείωση και έλεγχο της ρύπανσης της περιοχής της Μεσογείου Θαλάσσης, που προκαλείται από εκχύσεις προερχόμενες από ποταμούς, παράκτιες εγκαταστάσεις ή ευρώδες ή οποιαδήποτε άλλη χερσαία πηγή που βρίσκεται στο έδαφός τους.

Άρθρο 2.

Για τους σκοπούς του παρόντος Πρωτοκόλλου:

α) ως «Σύμβαση» νοείται η Σύμβαση για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση, που συνήφθη στη Βαρκελώνη στις 16 Φεβρουαρίου 1976·

β) ως «Οργανισμός» νοείται ο οργανισμός που αναφέρεται στο άρθρο 13 της Σύμβασης·

γ) ως «Όριο γλυκών υδάτων» νοείται το μέρος του ρου των υδάτων όπου, κατά την άμωπη και σε περίοδο χαμηλής ροής των γλυκών υδάτων, η αλμυρότητα αυξάνεται αισθητά λόγω της παρουσίας θαλάσσιου ύδατος.

Άρθρο 3.

Η περιοχή στην οποία έχει εφαρμογή το παρόν Πρωτόκολλο (στο εξής καλούμενη «περιοχή του Πρωτοκόλλου») περιλαμβάνει:

α) την περιοχή της Μεσογείου Θαλάσσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 της Σύμβασης·

β) τα ύδατα ένθεν της θατικής γραμμής από την οποία μετράται το πλάτος των χωρικών υδάτων, τα οποία εκτείνονται, στην περίπτωση υδάτινων ροών, μέχρι του ορίου των γλυκών υδάτων·

γ) τα έλη αλμυρού ύδατος που επικοινωνούν με τη Θάλασσα.

Άρθρο 4.

1. Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται:

α) στις ρυπαίνουσες εκχύσεις που φθάνουν στην περιοχή του Πρωτοκόλλου από χερσαίες πηγές που ευρίσκονται στο έδαφος των Μερών, ιδιαίτερα:

— άμεσα, από αγωγούς αποχετεύσεων που εκχέουν στη θάλασσα ή από αναποθέσεις ή ηθελημένες απορρίψεις που γίνονται στην ακτή ή από αυτή,

— έμμεσα, μέσω ποταμών, καναλιών ή άλλων ρευμάτων, περιλαμβανομένων των υπόγειων υδάτινων ροών ή εκροών·

β) στη μόλυνση από χερσαίες πηγές που μεταφέρεται αερομεταφορικά, ανάλογα με τους όρους που θα καθορισθούν σε ένα πρόθετο παράρτημα του Πρωτοκόλλου του αναδεδεμένου από τα Μέρη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 της Σύμβασης.

2. Το Πρωτόκολλο εφαρμόζεται επίσης σε όλες τις ρυπαίνουσες εκχύσεις από μόνιμες, τεχνητές, μακράν της ακτής εγκαταστάσεις που ευρίσκονται στη δικαιοδοσία ενός Μέρους και που εξυπηρετούν σκοπούς άλλους από την εξερεύνηση και αντιμετώπιση ορυκτών πόρων της υφαλοκρηπίδας, του θαλάσσιου βυθού και υπεδάφους του.

Άρθρο 5.

1. Τα Μέρη αναλαμβάνουν να εξαλείψουν τη ρύπανση της περιοχής του Πρωτοκόλλου από χερσαίες πηγές από τις ουσίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Για το σκοπό αυτόν επεξεργάζονται και εφαρμόζουν, από κοινού ή μεμονωμένα, ανάλογα με την περίπτωση, τα αναγκαία προγράμματα και μέτρα.

3. Τα προγράμματα και μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, ιδιαίτερα, κοινά πρότυπα αποβολής και χρήσης.

4. Τα πρότυπα και τα χρονοδιαγράμματα για την εφαρμογή των προγραμμάτων και των μέτρων που αποβλέπουν στην εξάλειψη της ρύπανσης από χερσαίες πηγές ορίζονται από τα Μέρη και επανεξετάζονται περιοδικά, εν ανάγκη ανά δύο χρόνια, για καθένα από τις ουσίες που αναφέρονται στο παράρτημα I, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 6.

1. Τα Μέρη αναλαμβάνουν να περιορίσουν δραστηνικά τη ρύπανση από χερσαίες πηγές της περιοχής του Πρωτοκόλλου, που προέρχεται από ουσίες ή πηγές που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Για το σκοπό αυτόν επεξεργάζονται και εφαρμόζουν, από κοινού ή μεμονωμένα, ανάλογα με την περίπτωση, κατάλληλα προγράμματα και μέτρα.

3. Οι απορρίψεις υπόκεινται στη χορήγηση, από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, σχετικής άδειας, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των διατάξεων του παραρτήματος III του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 7.

1. Τα Μέρη διατυπώνουν και υιοθετούν προοδευτικά, σε συνεργασία με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, κοινές κατευθυντήριες γραμμές, και, ανάλογα με την περίπτωση, κοινά πρότυπα ή κριτήρια, τα οποία αφορούν ιδίως:

α) το μήκος, το βάθος και τη θέση αγωγών για παράκτιες εκχύσεις, λαμβάνοντας υπόψη, ιδιαίτερα, τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την προκατεργασία των λυμάτων·

β) τις ειδικές προδιαγραφές για τα λύματα που απαιτούν διαφορετική επεξεργασία·

γ) την ποιότητα των θαλάσσιων υδάτων που χρησιμοποιούνται για ειδικούς σκοπούς και είναι αναγκαία για την προστασία της ανθρώπινης υγείας, των βιολογικών πόρων και των οικοσυστημάτων·

δ) τον έλεγχο και την προοδευτική αντικατάσταση προϊόντων, εγκαταστάσεων και βιομηχανικών και άλλων διεργασιών που προκαλούν σημαντική ρύπανση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

ε) τις ειδικές προδιαγραφές που αφορούν τις απαραίτητες ποσότητες των ουσιών που αναφέρονται στα παραρτήματα Ι και ΙΙ, τη συγκέντρωσή τους στα λύματα και τις μεθόδους για την απόρριψή τους.

2. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 5 του παρόντος Πρωτοκόλλου, αυτές οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές και τα κοινά πρότυπα ή κριτήρια λαμβάνουν υπόψη οικολογικά περιφερειακά γνωρίσματα, τοπικά γεωγραφικά και φυσικά χαρακτηριστικά, την οικονομική δυνατότητα των Μερών και τις ανάγκες τους για ανάπτυξη, το επίπεδο της υπάρχουσας ρύπανσης και την πραγματική τοπική απορροφητική ικανότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

3. Τα προγράμματα και τα μέτρα που προδίδονται στα άρθρα 5 και 6 θα αποφασισθούν λαμβάνοντας υπόψη, για την προοδευτική τους εφαρμογή, την ικανότητα απορρόφησης και μετατροπής των υπαρχουσών εγκαταστάσεων, την οικονομική δυνατότητα των Μερών και τις αναπτυξιακές τους ανάγκες.

Άρθρο 8.

Μέσα στα πλαίσια των διατάξεων και των προγραμμάτων συνεχούς επίδεσης που προδίδονται στο άρθρο 10 της Σύμβασης, και εν ανάγκη σε συνεργασία με τους αρμόδιους δια-
δοχικούς οργανισμούς, τα Μέρη, αναλαμβάνουν, το συντομότερο δυνατό, δραστηριότητες συνεχούς επίδεσης οι οποίες έχουν σαν αντικείμενο:

α) να εκτιμούν συστηματικά, όσο είναι δυνατό, τα επίπεδα μόλυνσης κατά μήκος των ακτών τους, ιδίως σε ότι αφορά τις ουσίες ή πηγές που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα Ι και ΙΙ και να δίνουν περιοδικά πληροφορίες για το θέμα αυτό·

β) να αξιολογούν τα αποτελέσματα των μέτρων που λαμβάνονται, κατ' εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου, για να μειωθεί η μόλυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Άρθρο 9.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 της Σύμβασης, τα Μέρη συνεργάζονται κατά το δυνατό στο επιστημονικό και τεχνολογικό πεδίο σχετικά με τη ρύπανση από χερσαίες πηγές, ιδίως στο χώρο της έρευνας επί των οδών εισαγωγής, διέλευσης και των αποτελεσμάτων ρυπαντικών ουσιών και της ανάπτυξης νέων μεθόδων για την επεξεργασία, εξάλειψη ή μείωσή τους. Προς το σκοπό αυτόν τα Μέρη προσπαθούν, ιδιαίτερα:

α) να ανταλλάσσουν επιστημονικές και τεχνικές πληροφορίες,

β) να συντονίζουν τα ερευνητικά τους προγράμματα.

Άρθρο 10.

1. Τα Μέρη, ενεργώντας άμεσα ή με τη βοήθεια αρμόδιων περιφερειακών ή άλλων διεθνών οργανισμών ή διμερώς, συνεργάζονται για την εκπόνηση και την, κατά το δυνατό, πραγματοποίηση προγραμμάτων έρευνας στις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως στους τομείς της επιστήμης, της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας, για την πρόληψη της μόλυνσης από χερσαίες πηγές και των ζημιωγόνων αποτελεσμάτων της στο θαλάσσιο περιβάλλον.

2. Η τεχνική βοήθεια αφορά ιδίως την εκπαίδευση επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού καθώς και την απόκτηση, χρησιμοποίηση και παραγωγή του κατάλληλου εξοπλισμού από τις χώρες αυτές με συμφέροντες όρους που θα συμφωνηθούν μεταξύ των ενδιαφερόμενων Μερών.

Άρθρο 11.

1. Εάν εκχύσεις από υδάτινη ροή που ρέει διαμέσου του εδάφους δύο ή περισσότερων Μερών ή αποτελεί σύνορο μεταξύ τους είναι πιθανό να προκαλέσουν ρύπανση του θαλάσσιου περιβάλλοντος της περιοχής του Πρωτοκόλλου, τα ενδιαφερόμενα Μέρη καλούνται να συνεργάζονται, τεθό-
μενα, καθένα σε ότι τα αφορά, τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου, για να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του.

2. Μέρη δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνα για μόλυνση που προέρχεται από το έδαφος Κράτους που δεν είναι συμβαλλόμενο Μέρος. Πάντως, το συμβαλλόμενο Μέρος πρέπει να συνεργασθεί με το εν λόγω Κράτος έτσι ώστε να καταστήσει δυνατή την πλήρη εφαρμογή του Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 12.

1. Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 22 της Σύμβασης, εφόσον η μόλυνση από χερσαίες πηγές που προέρχεται από το έδαφος Μέρους είναι πιθανή να ελθεί άμεσα τα συμφέροντα ενός ή περισσότερων άλλων Μερών, τα ενδιαφερόμενα Μέρη καλούνται, μετά από αίτηση ενός ή περισσότερων από αυτά, να προσέ-
θουν σε διαβουλεύσεις για την αντιμετώπιση μιας ικανοποιητικής λύσης.

2. Κατόπιν αιτήσεως οιοδήποτε ενδιαφερόμενου Μέρους, το θέμα θα εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνέδου των Μερών, η οποία θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 14 του παρόντος Πρωτοκόλλου· η σύνδεση αυτή μπορεί να κλειδώνει συστάσεις για να επιτύχει μία ικανοποιητική λύση.

Άρθρο 13.

1. Τα Μέρη ενημερώνονται χωριστά, διαμέσου του Οργανισμού, για τα λαμβανόμενα μέτρα, τα επιτυγχάνόμενα αποτελέσματα και ενδεχόμενες, τις συναντώμενες δυσκολίες κατά την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου. Οι δια-
κρίσεις για τη συλλογή και υποβολή των πληροφοριών αυτών αποφασίζονται κατά τις συνέδους των Μερών.

2. Παρόμοια πληροφόρηση πρέπει να παροχαιδώνεται μεταξύ άλλων:

α) τα στατιστικά δεδομένα για τις άδειες που χορηγούνται σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου·

β) τα δεδομένα που προκύπτουν από τη συνεχή επίδεψη που προδίδεται στο άρθρο 8 του παρόντος Πρωτοκόλλου·

γ) τις ποσότητες ρυπαντικών ουσιών που εκχύνονται από τα εδάφη τους·

δ) τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 5 και 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 14.

1. Οι τακτικές συνεδριάσεις των Μερών λαμβάνουν χώρα κατά τις τακτικές συνεδριάσεις των συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης που συγκλούνται σύμφωνα με το άρθρο 14 της Σύμβασης αυτής. Τα Μέρη μπορούν επίσης να συνέρχονται σε έκτακτες συνεδριάσεις σύμφωνα με το άρθρο 14 της Σύ-
μβασης.

2. Οι συνεδριάσεις των Μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου έχουν ιδίως σαν αντικείμενο:

α) να μεριμνούν για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου και να εξετάζουν την αποτελεσματικότητα των ληφθέντων μέτρων και την ανάγκη να προβλεφθούν και άλλες ρυθμίσεις, ιδίως με τη μορφή παραρτημάτων·

β) να αναθεωρούν και να τροποποιούν ενδεχομένως οποι-
δήποτε παράρτημα του Πρωτοκόλλου·

γ) να διατυπώνουν και να θεσπίζουν προγράμματα και μέ-
τρα σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6 και 15 του παρόντος Πρω-
τοκόλλου·

δ) να θεσπίζουν, σύμφωνα με το άρθρο 7 του παρόντος Πρωτοκόλλου, κοινές κατευθυντήριες γραμμές, κριτήρια ή πρότυπα, υπό οποιεσδήποτε μορφή αποστέλλονται από τα Μέρη·

ε) να διατυπώνουν συστάσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 του παρόντος Πρωτοκόλλου·

ς) να εξετάζουν τις πληροφορίες που υποβάλλονται από τα Μέρη, σύμφωνα με το άρθρο 13 του παρόντος Πρωτο-
κόλλου·

η) να αναλαμβάνουν οποιεσδήποτε άλλες ενέργειες που ενδείκνυνται για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 15.

1. Κατά τη συνεδρίαση των Μερών θεσπίζονται τα προγράμματα και τα μέτρα για τη μείωση ή εξάλειψη της ρύπανσης από χερσαίες πηγές τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 5 και 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου με πλειοψηφία των δύο τρίτων.

2. Τα Μέρη τα οποία δεν μπόρεσαν να αποδεχθούν ένα πρόγραμμα ή ορισμένα μέτρα ενημερώνουν τη συνεδρίαση των Μερών για τη ρύθμιση στην οποία πρόκειται να προβούν στο αφορά το πρόγραμμα ή τα εν λόγω μέτρα, με τον όρο ότι τα Μέρη αυτά θα μπόρουν σε οποιαδήποτε στιγμή να δηλώσουν τη συμφωνία τους για το πρόγραμμα ή τα ληφθέντα μέτρα.

Άρθρο 16.

1. Οι διατάξεις της Σύμβασης σχετικά με οποιοδήποτε Πρωτόκολλο εφαρμόζονται και για το παρόν Πρωτόκολλο.

2. Ο εσωτερικός κανονισμός και οι οικονομικοί κανόνες που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 18 της Σύμβασης εφαρμόζονται και για το Πρωτόκολλο αυτό, εκτός αν συμφωνήσουν άλλως τα Μέρη του Πρωτοκόλλου.

3. Το παρόν Πρωτόκολλο θα παραμείνει ανοικτό προς υπογραφή στην Αθήνα από τις 17 Μαΐου 1980 έως τις 16 Ιουνίου 1980 και στη Μαδρίτη από τις 17 Ιουνίου 1980 έως τις 16 Μαΐου 1981 από οποιοδήποτε Κράτος που έχει προσκληθεί να συμμετάσχει στη Συνδιάσκεψη Πληρεξουσίων των παράκτιων Κρατών της περιοχής της Μεσογείου για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη μόλυνση από χερσαίες πηγές, που έγινε στην Αθήνα από τις 12 έως τις 17 Μαΐου 1980. Θα παραμείνει επίσης ανοικτό μέχρι την ίδια ημερομηνία προς υπογραφή από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και από οποιοδήποτε παρόμοια περιφερειακή οικονομική ομάδα της οποίας ένα τουλάχιστον μέλος είναι παράκτιο Κράτος της περιοχής της Μεσογείου Θαλάσσης και η οποία διαδίδει αρμοδιότητες σε πεδία καλυπτόμενα από το παρόν Πρωτόκολλο.

4. Το παρόν Πρωτόκολλο υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Οι πράξεις επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στην κυβέρνηση της Ισπανίας, η οποία αναλαμβάνει το ρόλο του Depositary.

5. Επίσης, από τις 17 Μαΐου 1981, το παρόν Πρωτόκολλο παραμένει ανοικτό για την προσχώρηση των Κρατών που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 3, της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και οποιαδήποτε ομάδα αναφερόμενη στην παράγραφο αυτή.

6. Το παρόν Πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την τριακοστή ημέρα από την κατάθεση τουλάχιστον έξι πράξεων επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του Πρωτοκόλλου από τα Μέρη που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

Σε πίστωση του οποίου οι υπογεγραμμένοι, δυνάμει εξουσιοδοτημένοι από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν το παρόν Πρωτόκολλο.

Έγινε στην Αθήνα, στις δεκαεπτά Μαΐου χίλια εννιακόσια ογδόντα, σε ένα αντίγραφο στην αγγλική, αραβική, ισπανική και γαλλική γλώσσα. Τα τέσσερα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Α. Οι ακόλουθες ουσίες, οικογένειες ή ομάδες ουσιών αναγράφονται, όχι κατά σειρά προτεραιότητας, για τους σκοπούς του άρθρου 5 του Πρωτοκόλλου. Έχουν επιλεγεί κυρίως βάσει:

- της τοξικότητας,
- της ανθεκτικότητας,
- της βιοσυσσωρεύσης.

1. Οργανοαλογονούχες ενώσεις και ουσίες οι οποίες μπορούν να σχηματίσουν τέτοιες ενώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον (1).

2. Οργανοφθοριούχες ενώσεις και ουσίες οι οποίες μπορούν να σχηματίσουν τέτοιες ενώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον (1).

3. Οργανοκασιτερικές ενώσεις και ουσίες που μπορούν να σχηματίσουν τέτοιες ενώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον (1).

4. Υδράργυρος και ενώσεις υδραργύρου.

5. Κάδμιο και ενώσεις καδμίου.

6. Χρησιμοποιημένα ορυκτάλατα.

7. Ανθεκτικές συνθετικές ύλες που μπορούν να επιπλέουν, να βυθίζονται ή να παραμένουν αν αιωρήσει και που μπορούν να καταστήσουν δυσχερή κάθε θεμιτή χρήση της θάλασσας.

8. Ουσίες με αποδεδειγμένες καρκινογόνες, τερατογόνες ή μεταλλαξιογόνες ιδιότητες στο θαλάσσιο περιβάλλον ή μέσω αυτού.

9. Ραδιενεργές ουσίες, συμπεριλαμβανομένων και των καταλοίπων τους, εφόσον τα απόβλητά τους δεν πληρούν τις αρχές περί προστασίας από τη ραδιενέργεια, όπως καθορίζονται από τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, λαμβανόμενης υπόψη της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Β. Το παρόν παράρτημα δεν ενοχλάζεται για απόβλητα που περιέχουν τις ουσίες που περιλαμβάνονται στο ακόλουθο τμήμα Α κάτω των ορίων που ορίζονται από κοινού από τα Μέρη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Α. Οι ακόλουθες ουσίες, οικογένειες και ομάδες ουσιών ή πηγές ρύπανσης, που αναγράφονται, όχι κατά σειρά προτεραιότητας, για τους σκοπούς του άρθρου 6 του Πρωτοκόλλου, έχουν επιλεγεί κυρίως βάσει των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για το παράρτημα Ι, λαμβανομένου υπόψη των γνώσεων του γεγονότος ότι γενικά είναι λιγότερο επιβλαβείς ή καθίστανται ευκολότερα αβλαβείς με ουσιαστικές μεθόδους και, συνεπώς, επηρεάζουν γενικά πιο περιορισμένες παράκτιες περιοχές.

1. Τα ακόλουθα στοιχεία και οι ενώσεις τους:

1. Ψευδάργυρος	11. Κασιτέρως
2. Χαλκός	12. Βάριο
3. Νικέλιο	13. Βηρύλλιο
4. Χρώμιο	14. Βόριο
5. Μόλυβδος	15. Θυράνιο
6. Σελήνιο	16. Βανάδιο
7. Αρσενικό	17. Κοβάλτιο
8. Αντιμόνιο	18. Θάλλιο
9. Μολυβδάνιο	19. Τελλούριο
10. Τιτάνιο	20. Άργυρος

2. Τα διοξείδια και τα παράγωγά τους που δεν καλύπτονται από το παράρτημα Ι.

3. Οργανοφθοριούχες ενώσεις και ουσίες που μπορούν να σχηματίσουν τέτοιες ενώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον, εξαιρουμένων εκείνων που είναι βιολογικά αβλαβείς ή μετατρέπονται ταχέως σε βιολογικά αβλαβείς ουσίες.

4. Αρμό πετρέλαιο και υδρογονάνθρακες πάσης προέλευσης.

5. Κυανιούχα και φθοριούχα.

6. Μη βιοαποικοδομούμενα απορρυπαντικά και άλλες επιφανειοδραστικές ουσίες.

7. Ανόργανες ενώσεις φωσφόρου και στοιχειακός φωσφόρος.

8. Παθογόνοι μικροοργανισμοί.

9. Θερμικά απόβλητα.

(1) Με εξαίρεση εκείνες που είναι βιολογικά αβλαβείς ή που μετατρέπονται ταχέως σε βιολογικά αβλαβείς ενώσεις.

10. Ουσίες με επιβλαβή επίδραση στη γύστη ή/και οσμή προϊόντων για ανθρώπινη κατανάλωση που προέρχονται από το υδάτινο περιβάλλον και ενώσεις που μπορούν να επιφέρουν τη δημιουργία τέτοιων ουσιών στο θαλάσσιο περιβάλλον.

11. Ουσίες που έχουν, αμέσως ή αργότερα, δυσμενή επίδραση στην περιεκτικότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος σε οξυγόνο, ειδικά εκείνες που μπορούν να προκαλέσουν φαινόμενα ευτροφισμού.

12. Όξινης ή αλκαλικής ενώσεις τέτοιας σύνθεσης και σε τέτοια ποσότητα που να μπορούν να επιδράσουν δυσμενώς στην ποιότητα του θαλάσσιου ύδατος.

13. Ουσίες οι οποίες, αν και δεν είναι τοξικής φύσεως, μπορούν να καταστούν επιβλαβείς για το θαλάσσιο περιβάλλον ή να καταστήσουν δυσχερή οποιαδήποτε θεμιτή χρήση της θάλασσας λόγω των ποσοτήτων με τις οποίες απορρίπτονται.

Β. Ο έλεγχος και ο δραστηνός περιορισμός της απόρριψης ουσιών που αναφέρονται στο παραπάνω τμήμα Α πρέπει να εκτελούνται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Για τη χορήγηση άδειας απόρριψης αποβλήτων, που περιέχουν ουσίες που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ ή στο τμήμα Β του παραρτήματος Ι του παρόντος Πρωτοκόλλου, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη, ανάλογα με την περίπτωση, οι ακόλουθοι συντελεστές:

Α. Χαρακτηριστικά και σύνθεση των αποβλήτων.

1. Τύπος και μέγεθος της πηγής αποβλήτων (π.χ. βιομηχανική διεργασία).

2. Τύπος αποβλήτων (προέλευση, μέση σύνθεση).

3. Μορφή αποβλήτων (στερεά, υγρά, λασπώδης).

4. Ολικό ποσό (απορριπτόμενος όγκος, π.χ. ανά έτος).

5. Τρόπος απόρριψης (συνεχής, περιοδικά, εποχιακά, μεταβλητό, κλπ.).

6. Συγκεντρώσεις των κυριότερων συστατικών, ουσιών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι, ουσιών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ και άλλων ουσιών, ανάλογα με την περίπτωση.

7. Φυσικές, χημικές και βιοχημικές ιδιότητες των αποβλήτων.

Β. Χαρακτηριστικά των συστατικών των αποβλήτων ως προς τη διαπερατότητά τους.

1. Ανθεκτικότητα (φυσική, χημική και βιολογική) στο θαλάσσιο περιβάλλον.

2. Τοξικότητα και άλλες επιβλαβείς επιδράσεις.

3. Συσσώρευση σε βιολογικές ύλες ή ζήμματα.

4. Βιοχημικός μετασχηματισμός που επιφέρει τη δημιουργία επιβλαβών ενώσεων.

5. Καταλυτικές επιδράσεις επί της περιεκτικότητας και ισορροπίας του περιεχομένου οξυγόνου.

6. Επιδραστηνότητα σε φυσικές, χημικές και βιοχημικές αλληλεπιδράσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον με άλλα συστατικά του θαλάσσιου ύδατος που μπορεί να επιφέρουν επιβλαβή βιολογικά ή άλλα αποτελέσματα στις χρήσεις που περιλαμβάνονται στο τμήμα Β κατωτέρω.

Γ. Χαρακτηριστικά του τόπου εκχύσεως και του αποδεχομένου θαλάσσιου περιβάλλοντος.

1. Υδρογραφικά, μεταωρολογικά, γεωλογικά και τοπογραφικά χαρακτηριστικά της παράκτιας περιοχής.

2. Τοποθεσία και τύπος της εκχύσεως (εκροή υπονόμων, καναλιών, εκβολή ποταμών, κλπ.) και σχέση με άλλες περιοχές (όπως περιοχές αναψυχής, περιοχές ωτοτοκίας, εκτροφής και ψαρέματος, πεδία αστρανοδέρμων) και άλλες εκχύσεις.

3. Αρχική αραιώση που επιτυγχάνεται στο σημείο εκχύσεως στο αποδεχόμενο θαλάσσιο περιβάλλον.

4. Χαρακτηριστικά διασποράς, όπως επιδράσεις ρευμάτων, παλινρροιών και ανέμου στην οριζόντια μεταφορά και κατακόρυφη ανάμειξη.

5. Χαρακτηριστικά αποδεχομένου ύδατος σε σχέση με τις φυσικές, χημικές, βιολογικές και οικολογικές συνθήκες της περιοχής εκχύσεως.

6. Ικανότητα του αποδεχομένου θαλάσσιου περιβάλλοντος να δεχθεί εκχύσεις αποβλήτων χωρίς ανεπιθύμητα αποτελέσματα.

Δ. Διαθεσιμότητα τεχνολογιών για απόβλητα.

Οι μέθοδοι μείωσης και απόρριψης αποβλήτων για βιομηχανικά καθώς επίσης και οικιακά λύματα πρέπει να επιλέγονται, λαμβανομένης υπόψη της διαθεσιμότητας και δυνατότητας εφαρμογής:

- α) αναλλακτικών διαδικασιών επεξεργασίας,
- β) μεθόδων παραχρησιμοποίησης ή εξάλειψης,
- γ) αναλλακτικών λύσεων διάθεσης στην ξηρά και
- δ) κατάλληλων, με χαμηλές απώλειες, τεχνολογιών.

Ε. Δυνατές διαταραχές θαλάσσιων οικοσυστημάτων και χρήσεων του θαλάσσιου ύδατος.

1. Επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία δια μέσου της επίδρασης της ρύπανσης σε:

- α) ερωστικούς θαλάσσιους οργανισμούς,
- β) ύδατα κολύμβησης και
- γ) την αισθητική.

2. Επιδράσεις σε θαλάσσια οικοσυστήματα, ιδιαίτερα σε βιολογικούς πόρους, είδη ευρισκόμενα σε κίνδυνο και ζωτικά φυσικά περιβάλλοντα ζώντων οργανισμών.

3. Επιδράσεις σε άλλες φυσολογικές χρήσεις της θάλασσας.

PROTOCOL CONCERNING MEDITERRANEAN SPECIALLY PROTECTED AREAS

The Contracting Parties to the present Protocol,

Being Parties to the Convention for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution, adopted at Barcelona on 16 February 1976,

Conscious of the danger threatening the environment of the Mediterranean Sea Area as a whole, in view of the increasing human activities in the region,

Taking into account the special hydrographic and ecological characteristics of the Mediterranean Sea Area,

Stressing the importance of protecting and, as appropriate, improving the state of the natural resources and natural sites of the Mediterranean Sea, as well as of their cultural heritage in the region, among other means by the establishment of specially protected areas including marine areas and their environment,

Desirous of establishing close co-operation among themselves in order to achieve that objective,

Have agreed as follows :

Article 1.

1. The Contracting Parties to this Protocol (hereinafter referred to as «the Parties») shall take all appropriate measures with a view to protecting those marine areas which are important for the safeguard of the natural resources and natural sites of the Mediterranean Sea Area, as well as for the safeguard of their cultural heritage in the region.

2. Nothing in this Protocol shall prejudice the codification and development of the law of the sea by the United Nations Conference on the Law of the Sea convened pursuant to resolution 2750 C (XXV) of the General Assembly of the United Nations, nor the present or future claims and legal views of any State concerning the law of the sea and the nature and extent of coastal and flag State jurisdiction.

Article 2

For the purposes of the designation of specially protected areas (hereinafter referred to as «protected areas») the area to which this Protocol applies shall be the Mediterranean Sea Areas as defined in article 1 of the Convention for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution (hereinafter referred to as «the Convention»); it being understood that, for the purposes of the present Protocol, it shall be limited to the territorial waters of the Parties and may include waters on the landward side of the baseline from which the breadth of the territorial sea is measured and extending, in the case of watercourses, up to the freshwater limit. It may also include wetlands or coastal areas designated by each of the Parties.

Article 3

1. The Parties shall, to the extent possible, establish protected areas and shall endeavour to undertake the action necessary in order to protect those areas and, as appropriate, restore them, as rapidly as possible.

2. Such areas shall be established in order to safeguard in particular :

- a) - sites of biological and ecological value;
  - the genetic diversity, as well as satisfactory population levels, of species, and their breeding grounds and habitats;
  - representative types of ecosystems, as well as ecological processes;

b) sites of particular importance because of their scientific, aesthetic, historical, archaeological, cultural or educational interest.

Article 4

The Parties to this Protocol shall, at their first meeting, formulate and adopt, if necessary in co-operation with the competent international organizations, common guidelines and, if needed, standards or criteria dealing in particular with :

- a) the selection of protected areas;
- b) the establishment of protected areas;
- c) the management of protected areas;
- d) the notification of information on protected areas.

Article 5

The Parties may strengthen the protection of a protected area by establishing, within the area to which this Protocol applies, one or more buffer areas in which activities are less severely restricted while remaining compatible with the purposes of the protected area.

Article 6

1. If a Party intends to establish a protected area contiguous to the frontier or to the limits of the zone of national jurisdiction of another Party, the competent authorities of the two Parties shall endeavour to consult each other with a view to reaching agreement on the measures to be taken and shall, among other things, examine the possibility of the establishment by the other Party of a corresponding protected area or the adoption by it of any other appropriate measure.

2. If a Party intends to establish a protected area contiguous to the frontier or to the limits of the zone of national jurisdiction of a State which is not a party to this Protocol, the Party shall endeavour to work together with the competent authorities of that State with a view to holding the consultations referred to in the preceding paragraph.

3. If contiguous protected areas are established by two Parties, or by one Party and by a State which is not a party to this Protocol, special agreements may provide for the means whereby the consultation or the collaboration contemplated in paragraphs 1 and 2 respectively may take place.

4. If a State which is not a party to this Protocol intends to establish a protected area contiguous to the frontier or to the limits of the zone of national jurisdiction of a Party to this Protocol, the latter shall endeavour to work together with that State with a view to holding consultations, and possibly concluding a special agreement as referred to in paragraph 3.

Article 7

The Parties, having regard to the objectives pursued and taking into account the characteristics of each protected area, shall, in conformity with the rules of international law, progressively take the measures required, which may include :

- a) the organization of a planning and management system;
- b) the prohibition of the dumping or discharge of wastes or other matter which may impair the protected area;
- c) the regulation of the passage of ships and any stopping or anchoring;
- d) the regulation of fishing and hunting and of the capture of animals and harvesting of plants;

e) the prohibition of the destruction of plant life or animals and of the introduction of exotic species;

f) the regulation of any act likely to harm or disturb the fauna or flora, including the introduction of indigenous zoological or botanical species;

g) the regulation of any activity involving the exploration or exploitation of the sea-bed or its subsoil or a modification of the sea-bed profile;

h) the regulation of any activity involving a modification of the profile of the soil or the exploitation of the subsoil of the land part of a marine protected area;

i) the regulation of any archaeological activity and of the removal of any object which may be considered as an archaeological object;

j) the regulation of trade in and import and export of animals, parts of animals, plants, parts of plants and archaeological objects which originate in protected areas and are subject to measures of protection;

k) any other measure aimed at safeguarding ecological and biological processes in protected areas.

Article 8

1. The Parties shall give appropriate publicity to the establishment of protected areas, as well as of the areas provided for in article 5, and to their markings and the regulations applying thereto.

2. The information referred to in the preceding paragraph shall be notified to the Organization designated in article 13 of the Convention (hereinafter referred to as «the Organization») which shall compile and keep up to date a directory of protected areas in the area to which this Protocol applies. The Parties shall supply the Organization with all the information necessary for that purpose.

Article 9

1. The Parties shall, in promulgating protective measures, take into account the traditional activities of their local populations. To the fullest extent possible, no exemption which is allowed for this reason shall be such as:

a) to endanger either the maintenance of ecosystems protected under the terms of the present Protocol or the biological processes contributing to the maintenance of those ecosystems;

b) to cause either the extinction of, or any substantial reduction in, the number of individuals making up the species or animal and plant populations within the protected ecosystems, or any ecologically connected species or populations, particularly migratory species and rare, endangered or endemic species.

2. Parties which allow exemptions with regard to protective measures or do not apply such measures strictly shall inform the Organization accordingly.

Article 10

The Parties shall encourage and develop scientific and technical research on their protected areas and on the ecosystems and archaeological heritage of those areas.

Article 11

The Parties shall endeavour to inform the public as widely as possible of the significance and interest of the protected areas and of the scientific knowledge which may be gained from them from the point of view of both nature conservation and archaeology. Such information should have an appropriate place in education programmes concerning the environment and history. The Parties should also endeavour to promote

the participation of their public and their nature conservation organizations in appropriate measures which are necessary for the protection of the areas concerned.

Article 12

The Parties shall, to the extent possible, establish a co-operation programme to co-ordinate the establishment, planning, management and conservation of protected areas, with a view to creating a network of protected areas in the Mediterranean region, taking fully into account existing networks, especially that of biosphere reserves of UNESCO. There shall be regular exchanges of information concerning the characteristics of the protected areas, the experience acquired and the problems encountered.

Article 13

The Parties shall, in accordance with the procedures set forth in article 14, exchange scientific and technical information concerning current or planned research and the results expected. They shall, to the fullest extent possible, co-ordinate their research. They shall, moreover, endeavour to define jointly or to standardize the scientific methods to be applied in the selection, management and monitoring of protected areas.

Article 14

1. In applying the principles of co-operation set forth in articles 12 and 13, the Parties shall forward to the Organization:

a) comparable information for monitoring the biological development of the Mediterranean environment;

b) reports, publications and information of a scientific, administrative and legal nature, in particular:

- on the measures taken by the Parties in pursuance of this Protocol for the protection of the protected areas;

- on the species present in the protected areas;

- on any threats to those areas, especially those which may come from sources of pollution outside their control.

2. The Parties shall designate persons responsible for protected areas. Those persons shall meet at least once every two years to discuss matters of joint interest and especially to propose recommendations concerning scientific, administrative and legal information as well as the standardization and processing of data.

Article 15

1. The Parties shall, directly or with the assistance of competent regional or other international organizations or bilaterally, co-operate, on the entry into force of this Protocol, in formulating and implementing programmes of mutual assistance and of assistance to those developing countries which express a need for it in the selection, establishment and management of protected areas.

2. The programmes contemplated in the preceding paragraph should relate, in particular, to the training of scientific and technical personnel, scientific research and the acquisition, utilization and production by those countries of appropriate equipment on advantageous terms to be agreed among the Parties concerned.

Article 16

Changes in the delimitation or legal status of a protected area or the suppression of all or part of such an area may not take place except under a similar procedure to that followed for its establishment.

Article 17

1. The ordinary meetings of the Parties to this Protocol shall be held in conjunction with the ordinary meetings of the Contracting Parties to the Convention held pursuant to article 14 of the Convention. The Parties may also hold extraordinary meetings in conformity with that article.

2. It shall be the function of the meetings of the Parties to this Protocol, in particular :

a) to keep under review the implementation of this Protocol;

b) to consider the efficacy of the measures adopted, having regard in particular to the area to which the Protocol applies, and to examine the need for other measures, in particular in the form of annexes, or for envisaging, if necessary, an alteration to that area, in conformity with the provisions of article 16 of the Convention;

c) to adopt, review and amend as required any annex to this Protocol;

d) to monitor the establishment and development of the network of protected areas provided by article 12, and to adopt guidelines to facilitate the establishment and development of that system and to increase co-operation among the Parties;

e) to consider the recommendations made by the meetings of the persons responsible for the protected areas, as provided by article 14, paragraph 2;

f) to consider reports transmitted by the Parties to the Organization under article 20 of the Convention and any other information which the Parties may transmit to the Organization or to the meeting of the Parties.

Article 18

1. The provisions of the Convention relating to any protocol shall apply with respect to the present Protocol.

2. The rules of procedure and the financial rules adopted pursuant to article 18, paragraph 2, of the Convention shall apply with respect to this Protocol, unless the Parties to this Protocol agree otherwise.

3. This Protocol shall be open for signature, at Geneva on 3 and 4 April 1982, and at Madrid from 5 April 1982 to 2 April 1983 by any Contracting Party to the Convention and any State invited to the Conference of Plenipotentiaries on the Protocol concerning Mediterranean Specially Protected Areas held at Geneva on 2 and 3 April 1982. It shall also be open for signature from 5 April 1983, by any regional economic grouping of which at least one member is a coastal State of the Mediterranean Sea Area and which exercises competence in fields covered by this Protocol.

4. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of Spain, which will assume the functions of Depositary.

5. As from 3 April 1983, this Protocol shall be open for accession by the Contracting Parties to the Convention and by any State or grouping referred to in paragraph 3.

6. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the deposit of at least six instruments of ratification, acceptance or approval of, or accession to, the Protocol.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized, have signed this Protocol.

DONE AT Geneva on this third day of April one thousand nine hundred and eighty-two in a single copy in the Arabic, English, French and Spanish languages, the four texts being equally authoritative.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

Για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές της Μεσογείου.

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ.

ΩΣ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση, που συνήφθη στη Βρυξελλών στις 16 Φεβρουαρίου 1976,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τον κίνδυνο που απειλεί το περιβάλλον της ζώνης της Μεσογείου Θαλάσσης στο σύνολό του, λαμβανόμενης υπόψη της ανάπτυξης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην περιοχή,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τα ιδιαίτερα υδρογραφικά και οικολογικά χαρακτηριστικά της ζώνης της Μεσογείου Θαλάσσης,

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι πρόκειαι η προστασία και, κατά περίπτωση, η βελτίωση της κατάστασης των φυσικών πόρων και των φυσικών χώρων της Μεσογείου Θαλάσσης, καθώς και η κατάσταση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς στην περιοχή, με τη δημιουργία, μεταξύ άλλων, ειδικά προστατευόμενων περιοχών στις οποίες περιλαμβάνονται θαλάσσιες εκτάσεις και το περιβάλλον τους,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να καθιερώσουν μεταξύ τους στενή συνεργασία με σκοπό την επίτευξη του στόχου αυτού,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

Άρθρο 1.

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου (που καλούνται στο εξής «παμέρη») λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να προστατεύσουν τις θαλάσσιες περιοχές που είναι σημαντικές για τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων και των φυσικών χώρων της ζώνης της Μεσογείου Θαλάσσης, καθώς και για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής τους κληρονομιάς στην περιοχή.

2. Καμία διάταξη του παρόντος πρωτοκόλλου να δύναται να ελέγξει την καθιέρωση και την επεξεργασία του Δικαίου της Θαλάσσης από τη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θαλάσσης που συνελήφθη δυνάμει του ψηφίσματος 2750 C (XXV) της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, ούτε τις δικαιοχρήσεις και τις υπάρχουσες ή μέλλουσες νομικές θέσεις που θα λάβει κάθε κράτος όσον αφορά το Δίκαιο της Θαλάσσης καθώς και τη φύση και έκταση της δικαιοδοσίας του παρόχθιου κράτους και του κράτους της σημάδας.

Άρθρο 2.

Για τον καθορισμό ειδικά προστατευόμενων περιοχών (που καλούνται στο εξής «προστατευόμενες περιοχές»), η ζώνη εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου είναι η ζώνη της Μεσογείου Θαλάσσης που ορίζεται στο άρθρο 1 της Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση (που καλείται στο εξής «η Σύμβαση»). εννοείται ότι, για τις ανάγκες του παρόντος πρωτοκόλλου, η ζώνη αυτή περιλαμβάνεται στα χωρικά ύδατα των υερών και μπορεί να περιλάβει τα ύδατα που ευρίσκονται μέσα από τη νοητή γραμμή βάσης από την οποία μετρούται το εύρος της χωρικής θάλασσας και τα οποία εκτείνονται, στην περίπτωση ρεόντων υδάτων, μέχρι το όριο των γλυκών υδάτων. Είναι δυνατόν, εξάλλου, να περιλάβει υδάτινες ζώνες ή παράκτιες ζώνες που ορίζει καθένα από τα μέρη.

Άρθρο 3.

1. Τα μέρη δημιουργούν, το μέτρο του δυνατού, προστατευόμενες περιοχές και ενισχύουν τις προσπάθειές τους για τη λήψη των μέτρων που είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η προστασία και, ενδεχομένως, η αποκατάσταση του χαρακτήρα των περιοχών αυτών το συντομότερο δυνατό.

2. Οι περιοχές αυτές δημιουργούνται με στόχο να διαφυλαχθούν, κυρίως:

- α) — χώροι που έχουν βιολογική και οικολογική σημασία, — η γενετική ποικιλία των ειδών, καθώς και ο πληθυσμός τους σε ικανοποιητικά επίπεδα, οι ζώνες τους αναπαραγωγής και οι νηότοποι τους, — αντιπροσωπευτικοί τύποι οικοσυστημάτων και οι οικολογικές διαδικασίες·

β) χώροι που έχουν ιδιαίτερη σημασία εξαιτίας του ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν από επιστημονική, αισθητική, ιστορική, αρχαιολογική, πολιτιστική ή εκπαιδευτική άποψη.

Άρθρο 4.

Τα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου επεξεργάζονται και υιοθετούν κατά την πρώτη τους συνάντηση, σε συνεργασία, αν είναι αναγκαίο, με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, κατευθυντήριες γραμμές και, αν χρειάζεται, κοινά πρότυπα ή κριτήρια που αφορούν, κυρίως:

- α) την επιλογή προστατευόμενων περιοχών·
- β) τη δημιουργία προστατευόμενων περιοχών·
- γ) τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών·
- δ) την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές.

Άρθρο 5.

Τα μέρη μπορούν να επιτύχουν την προστασία μιας προστατευόμενης περιοχής δημιουργώντας, στη ζώνη εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου μία ή περισσότερες ενδιάμεσες περιοχές στις οποίες οι περιεριστοί στις δραστηριότητες είναι λιγότερο αυστηροί, χωρίς να είναι όμως συμμόρφωτοι με τους στόχους που τίθενται για την εν λόγω περιοχή.

Άρθρο 6.

1. Στην περίπτωση που ένα μέρος προτίθεται να δημιουργήσει μία προστατευόμενη περιοχή του να εφόπτεται των συνόρων ή των ορίων της ζώνης εθνικής δικαιοδοσίας άλλου μέρους, οι αρμόδιες αρχές των δύο μερών προδίδουν σε διαβουλεύσεις προκειμένου να καταλήξουν σε συμφωνία όσο αφορά τα μέρη που πρέπει να ληφθούν και, μεταξύ άλλων, εξετάζουν τη δυνατότητα να δημιουργηθεί το άλλο μέρος αντίστοιχη προστατευόμενη περιοχή ή να λάβει οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο μέτρο.

2. Στην περίπτωση που ένα μέρος προτίθεται να δημιουργήσει προστατευόμενη περιοχή που να εφόπτεται των συνόρων ή των ορίων της ζώνης της εθνικής δικαιοδοσίας κράτους που δεν είναι μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου, το μέρος προσπαθεί να συνεννοηθεί με τις αρμόδιες αρχές αυτού του κράτους ώστε να προβεί στις διαβουλεύσεις που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

3. Στην περίπτωση δημιουργίας επιπρόσθετων προστατευόμενων περιοχών από δύο μέρη ή από ένα μέρος και ένα κράτος που δεν είναι μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου, ειδικές συμφωνίες μπορούν να προβλέψουν τους τρόπους διαβουλεύσεων ή συνεννοήσεων που αναφέρονται κυρίως στα παραγράφους 1 και 2.

4. Στην περίπτωση που κράτος, το οποίο δεν είναι μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου, προτίθεται να δημιουργήσει μια προστατευόμενη περιοχή ερμηνεύεται των συνόρων ή των ορίων εθνικής δικαιοδοσίας ενός μέρους του παρόντος πρωτοκόλλου, το μέρος αυτό προσπαθεί να συνεννοηθεί με το εν λόγω κράτος ώστε να προβεί σε διαβουλεύσεις και να συνάψουν ενδεχόμενες συμφωνίες όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2.

Άρθρο 7.

Τα μέρη, δεδομένων των επιδιωκόμενων στόχων και λαμβάνοντας υπόψη χαρακτηριστικών νηθι προστατευόμενης περιοχής, λαμβάνουν προοδευτικά, σε συμφωνία με τους κανόνες του διεθνούς Δικαίου, τα κατάλληλα μέτρα, στα οποία είναι δυνατόν μεταξύ άλλων να περιλαμβάνονται:

α) η οργάνωση συστήματος προγραμματισμού και διαχείρισης·

β) η απαγόρευση έκχυσης ή απόρριψης των αποβλήτων ή άλλων υλικών που είναι δυνατό να παραβιάσουν την προστατευόμενη περιοχή·

γ) η ρύθμιση της διέλευσης των πλοίων και κάθε είδους ταξίσης ή συγκυροδότησης·

δ) η ρύθμιση της αλιείας, του κυνηγιού, της σύλληψης ζώων και της συγκομιδής φυτικών προϊόντων·

ε) η απαγόρευση της κατασκευής του φυσικού ή του ζωικού βασιλείου και της εισαγωγής εξωτικών ειδών·

στ) η ρύθμιση κάθε δραστηριότητας που μπορεί να ελαττώσει ή να διαταράξει την πυκνότητα ή τη χλωρίδα, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής αυτοχθόνων ζώων ή φυτικών ειδών·

ζ) η ρύθμιση κάθε δραστηριότητας που περιλαμβάνει την εξερεύνηση ή την εκμετάλλευση του εθνικού της θάλασσας ή του υπεθέρους της ή την τροποποίηση της διαμόρφωσης του εθνικού της θάλασσας·

η) η ρύθμιση κάθε δραστηριότητας που περιλαμβάνει την τροποποίηση της διαμόρφωσης του εθνικού ή την εκμετάλλευση του υπεθέρους του γεωγραφικού τμήματος μιας θάλασσας προστατευόμενης περιοχής·

θ) η ρύθμιση της οποιασδήποτε αρχαιολογικής δραστηριότητας και της εκμετάλλευσης κάθε αντικειμένου που μπορεί να θεωρηθεί ως αρχαιολογικό αγαθό·

ι) η ρύθμιση του εμπορίου, της εισαγωγής και της εξαγωγής ζώων ή τμημάτων ζώων, φυτών ή τμημάτων φυτών και αρχαιολογικών αντικειμένων που προέρχονται από τις προστατευόμενες περιοχές και υπόκεινται σε προστατευτικά μέτρα·

κα) κάθε άλλο μέτρο που απαιτείται στη διαφύλαξη των οικολογικών και βιολογικών διεδικασιών των προστατευόμενων περιοχών.

Άρθρο 8.

1. Τα μέτρα δίνουν την κατάλληλη δημοσιότητα στη δημιουργία των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και των περιοχών που προδίδονται στα άρθρα 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

2. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 κοινοποιούνται στον οργανισμό που ορίζεται στο άρθρο 13 της Σύμβασης (που καλείται στο εξής «ο οργανισμός»), ο οποίος συντάσσει και τηρεί ενημερωμένο έναν κατάλογο των προστατευόμενων περιοχών στη ζώνη εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου. Για το σκοπό αυτό, τα μέτρα παρέχουν κάθε χρήσιμη πληροφορία στον οργανισμό.

Άρθρο 9.

1. Κατά τη θέσπιση των προστατευτικών μέτρων, τα μέτρα λαμβάνουν υπόψη τις παραδοσιακές δραστηριότητες και τους τοπικούς πληθυσμούς. Στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, οι παρεκκλίσεις που παραχωρούνται λόγω αυτού του γεγονότος δεν πρέπει να είναι τέτοιες ώστε:

α) να κινδυνεύουν είτε η διατήρηση των οικοσυστημάτων που προστατεύονται δυνάμει του παρόντος πρωτοκόλλου είτε οι βιολογικές διεδικασίες που συμμετέχουν στη διατήρηση των οικοσυστημάτων αυτών·

β) να προκαλέσουν είτε την εξάντληση είτε την ουσιαστική ελάττωση του αριθμού των ειδών ή των ζωικών και φυτικών πληθυσμών που περιλαμβάνονται στα προστατευόμενα οικοσυστήματα ή που συνδέονται οικολογικά με αυτά· ιδιαίτερα τα αποβλήματα είδη και τα σπάνια, τα απειλούμενα ή τα ενδημικά είδη·

2. Τα μέτρα που παραχωρούν παρεκκλίσεις ή δεν εφαρμόζουν αυστηρά τα προστατευτικά μέτρα ενημερώνουν σχετικά τον οργανισμό.

Άρθρο 10.

Τα μέτρα ενημερώνουν και εντείνουν τις δραστηριότητες

επιστημονικής και τεχνικής έρευνας σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές τους, καθώς και με τα οικοσυστήματα και την αρχαιολογική κληρονομιά των περιοχών αυτών.

Άρθρο 11.

Τα μέτρα προσπαθούν να πληροφωρούν το κοινό, όσο εκτενέστερα γίνεται, για την αξία και τη σημασία των προστατευόμενων περιοχών και για τα επιστημονικά συμπεράσματα που συνάγονται από αυτές τόσο από την άποψη της διατήρησης της φύσης όσο και από αρχαιολογική άποψη. Η πληροφόρηση αυτή θα πρέπει να βρει την κατάλληλη θέση στα εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν το περιβάλλον και την ιστορία. Τα μέτρα πρέπει επίσης να εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε το κοινό και οι οργανισμοί προστασίας της φύσης των ενδιαφερόμενων μερών να συμμετέχουν στη λήψη των κατάλληλων μέτρων που απαιτούνται για την προστασία των περιοχών αυτών.

Άρθρο 12.

Τα μέτρα καταρτίζουν, στο μέτρο του δυνατού, πρόγραμμα συνεργατικής προκειμένου να συντονίσουν τη δημιουργία, τον προγραμματισμό, τη διαχείριση και τη διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών, με στόχο τη σύσταση δικτύου προστατευόμενων περιοχών στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου. Λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τα υφιστάμενα δίκτυα, και κυρίως τις υπό προστασία περιοχές της διόσφαιρας που έχει δημιουργήσει η UNESCO, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προστατευόμενων περιοχών, η πόλη που αποκατάται και τα προβλήματα που ανακύπτουν αποτελούν αντικείμενο τακτικών ανταλλαγών πληροφοριών.

Άρθρο 13.

Τα μέτρα ανταλλάτουν, σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στα άρθρα 14, επιστημονικές και τεχνικές πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες ή τις προβλεπόμενες έρευνες και τα αναμενόμενα αποτελέσματά τους, καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, τις έρευνές τους. Εξάλλου, προσπαθούν να καθορίσουν από κοινού ή να υποστηρίξουν τις επιστημονικές μεθόδους που θα χρησιμοποιήσουν για την επιλογή, τη διαχείριση και την αποτίμηση των προστατευόμενων περιοχών.

Άρθρο 14.

1. Κατ' εφαρμογή των αρχών συνεργατικής που ορίζονται στα άρθρα 12 και 13, τα μέτρα παρέχουν στον οργανισμό:

α) συγκεκριμένα δεδομένα που επιτρέπουν την παρακολούθηση της βιολογικής εξέλιξης του μεσογειακού περιβάλλοντος·

β) επιστημονικές, διοικητικές και νομικές εκθέσεις, δημοσιεύσεις και πληροφορίες κυρίως σχετικά με:

— τα μέτρα που ελήφθησαν από τα μέτρα, σύμφωνα με το πρωτόκολλο, για την εξασφάλιση της προστασίας των προστατευόμενων περιοχών·

— τα είδη που υπάρχουν στις προστατευόμενες περιοχές·

— τους πιθανούς κινδύνους που απειλούν αυτές τις περιοχές και οι οποίοι είναι δυνατό να προέρχονται κυρίως από παλιές ρύπανση που διαφεύγουν του ελέγχου τους·

2. Τα μέτρα καθορίζουν τους υπεύθυνους για τις προστατευόμενες περιοχές. Οι υπεύθυνοι αυτοί συγκαταβάλλονται, τουλάχιστο μία φορά κάθε δύο έτη, για να εξετάσουν τα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος και ιδίως για να προτείνουν συστάσεις όσο αφορά τις επιστημονικές, διοικητικές και νομικές πληροφορίες, καθώς και την υποστήριξη και την επιμερίδα των δεδομένων.

Άρθρο 15.

1. Τα μέτρα, ενεργώντας άμεσα ή με τη συνδρομή των περιφερειακών οργανισμών ή άλλων αρμόδιων διεθνών οργανισμών, ή διαμεσώ, συνεργάζονται, από τη στιγμή που θα αρχίσει να τηρεί το παρόν πρωτόκολλο, για την εκπόνηση και

την εφαρμογή προγραμμάτων χωρίζεται συνδρομής και συνδρομής προς τις αναπτυσσόμενες χώρες που εκφράζουν τη σχετική ανάγκη, για την επίλυση, τη δημιουργία και τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών.

2. Τα προγράμματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 πρέπει να έχουν, ιδίως, σχέση με την κατάρτιση επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού, την επιστημονική έρευνα και την αποθήκευση, χρησιμοποίηση και κατασκευή κατάλληλου υλικού υπό τις χώρες αυτές με συμφέροντες όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών.

Άρθρο 16.

Η τροποποίηση των ορίων μιας προστατευόμενης περιοχής ή του νομικού της καθεστώτος, ή η κατάργηση της περιοχής αυτής εν όλω ή εν μέρει, μπορεί να αποσπαστεί μόνο με την εφαρμογή διαδικασίας παρόμοιας με εκείνη που τηρήθηκε για τη δημιουργία της.

Άρθρο 17.

1. Οι τακτικές συνεδριάσεις των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου πραγματοποιούνται κατά τις τακτικές συνεδριάσεις των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης που συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 14 της Σύμβασης αυτής. Τα μέρη μπορούν, επίσης, να πραγματοποιήσουν έκτακτες συνεδριάσεις σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 14.

2. Οι συνεδριάσεις των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου έχουν, κυρίως, ως αντικείμενο:

α) τη μέριμνα για την εφαρμογή του παρόντος πρωτοκόλλου·

β) την εξέταση της αποτελεσματικότητας των ληφθέντων μέτρων, λαμβανομένης υπόψη, ιδίως, της ζώνης εφαρμογής του εν λόγω πρωτοκόλλου, καθώς και της σκοπιμότητας να θεσπιστούν άλλες διατάξεις, κυρίως υπό μορφή παρατηρήσεων, ή την εξέταση του ενδεχόμενου τροποποίησης της σχετικής ζώνης, αν αυτό είναι αναγκαίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 της Σύμβασης·

γ) την έγκριση, αναθεώρηση και τροποποίηση, κατά περίπτωση, κάθε παραρτήματος του παρόντος πρωτοκόλλου·

δ) τη μέριμνα για τη σύσταση και την ανάπτυξη του δικτύου προστατευόμενων περιοχών που αναφέρεται στο άρθρο 12 και την υιοθέτηση κατευθυντήριων γραμμών προκειμένου να διευκολυνθεί η σύσταση και η ανάπτυξη του δικτύου αυτού και να ενταχθεί η συνεργασία μεταξύ των μερών·

ε) την εξέταση των συστάσεων που διατυπώνονται από τις συγκεντρώσεις των υπευθύνων των προστατευόμενων περιοχών, σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2·

στ) την εξέταση των εκθέσεων που υποβάλλουν τα μέρη στον οργανισμό σε εφαρμογή του άρθρου 20 της Σύμβασης, καθώς και κάθε άλλης πληροφορίας που είναι δυνατή να παράσχουν τα μέρη στον οργανισμό ή να ανακοινώσουν κατά τη συνεδρίαση των μερών.

Άρθρο 18.

1. Οι διατάξεις της Σύμβασης που αναφέρονται σε όλα τα πρωτόκολλα εφαρμόζονται και στο παρόν πρωτόκολλο.

2. Ο εσωτερικός κανονισμός και οι χρηματοδοτικοί κανόνες, που θεσπίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 της Σύμβασης, εφαρμόζονται και στο παρόν πρωτόκολλο, εκτός αντίθετης συμφωνίας των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου.

3. Το παρόν πρωτόκολλο είναι ανοικτό προς υπογραφή στη Γενεύη στις 3 και 4 Απριλίου 1982 και στη Μελβούρνη από τις 5 Απριλίου 1982 έως τις 2 Απριλίου 1983, από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης και τα προσκεκλημένα κράτη στη Διπλωματική Συνδιάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη στις 2 και 3 Απριλίου 1982 με θέμα το πρωτόκολλο για τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές της Μεσογείου. Είναι, επίσης, ανοικτό προς υπογραφή, από τις 5 Απριλίου

1982 έως τις 2 Απριλίου 1983, από κάθε περιφερειακό οικονομικό οργανισμό του οποίου τουλάχιστον ένα μέλος είναι παράκτιο κράτος της ζώνης της Μεσογείου "Ουλάσσας" και είναι αρμοδιότητες στους τομείς που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο.

4. Το παρόν πρωτόκολλο υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα αυτά της επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης θα κατατεθούν στην Κυβέρνηση της Ισπανίας, η οποία θα εκτελεί χρέη θεματούργου.

5. Από τις 3 Απριλίου 1983 το παρόν πρωτόκολλο είναι ανοικτό στην προσχώρηση των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης και κάθε κράτους ή οργανισμού από εκείνους που αναφέρονται στην παράγραφο 3.

6. Το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την τριακοστή ημέρα από την κατάθεση τουλάχιστον έξι εγγράφων αποδοχής ή έγκρισης του πρωτοκόλλου ή προσχώρησης σ' αυτό.

Σε πίστωση των ανωτέρω οι παρακάτω πληρεξούσιοι υπέγραψαν το παρόν πρωτόκολλο.

Έγινε στη Γενεύη, στις τρεις Απριλίου χίλια εννιάκοσια οχτώ, σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, αραβική, ισπανική και γαλλική γλώσσα και τα τέσσερα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

Άρθρο δεύτερο.

Εφαρμογή.

1. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού ισχύουν οι σχετικές διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου τρίτου του ν. 855/1978 «περί κυρώσεως της υπογραφείσης εις Βαρκελώνη το 1976 Διεθνούς Σύμβασης περί προστασίας της Μεσογείου Ουλάσσας εκ της ρυπάνσεως κλπ» (ΦΕΚ 285 Α).

2. Αρμόδια αρχή για τη χορήγηση των ειδικών ή γενικών αδειών απόρριψης και διαθεσης υγρών αποβλήτων και για την παροχή περιβαλλοντικών αδειών είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Με π.δ/τα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία, τα γνωμοδοτούντα όργανα για την έκδοση των ειδικών γενικών αδειών της προηγούμενης παραγράφου και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

4. Οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές των άρθρων 5 και 7 του πρωτοκόλλου 1980 καθορίζονται με π.δ/τα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εμπορικής Ναυτιλίας, με τα κριτήρια που περιλαμβάνονται στο παράρτημα III του πρωτοκόλλου αυτού.

5. Με π.δ/τα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εμπορικής Ναυτιλίας, καθορίζονται οι όροι δημιουργίας, τροποποίησης ή κατάργησης των ορίων ή του νομικού καθεστώτος μιας προστατευόμενης περιοχής σύμφωνα με το πρωτόκολλο 1982, καθώς επίσης και οι όροι διαχείρισης και προγραμματισμού της περιοχής αυτής.

6. Αρμόδιες αρχές για τη λήψη μέτρων απαρίθτητων για τη διαφύλαξη των προστατευόμενων περιοχών, όπως ενδεικτικά αναφέρονται στο άρθρο 7 του πρωτοκόλλου «περί των ειδικά προστατευόμενων περιοχών της Μεσογείου», είναι τα Υπουργεία Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εμπορικής Ναυτιλίας.

Άρθρο τρίτο.

Εξουχιστική απαιτήσεων — κυρώσεις — προσφυγές.

1. Για τις υποχρεώσεις των υπευθύνων ρύπανσης, την εξασφάλιση των απαιτήσεων και τη διαδίκασια διαπίστωσης παραβάσεων, επιβολής κυρώσεων και άσκησης ένδικων μέσων,

εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων τέταρτου, πέμπτου και έκτου του ν. 855/1978 περί κυρώσεως της υπογραφείσης εις Βαρθολομήν κλπ. (ΦΕΚ 235 Α'), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο ένατο παρ. II του ν. 1147/1981 περί κυρώσεως της υπογραφείσης σύμβασης κλπ. (ΦΕΚ 110 Α').

2. Με π. δ/τα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εμπορικής Ναυτιλίας, καθορίζονται οι διοικητικές κυρώσεις και η διαδικασία επιβολής τους στους παραβάτες των διατάξεων που αναφέρονται στις ειδικά προστατευόμενες περιοχές.

Άρθρο τέταρτο.

Τροποποιήσεις και συμπληρώσεις των πρωτοκόλλων.

Με π. δ/τα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τηλεπικοινωνιών και Εμπορικής Ναυτιλίας, ρυθμίζονται οι τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις των πρωτοκόλλων και των παραρτημάτων που κυρώνονται με α-

πό τον νόμο και προκύπτουν από νεότερες συμφωνίες, πρωτόκολλα ή παραρτήματα που ρυθμίζουν ειδικά λεπτομερείες για όργανα.

Άρθρο πέμπτο.

Αναστολή.

Με π.δ. που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εμπορικής Ναυτιλίας, επιτρέπεται σε περίπτωση πολέμου ή ολική ή μερική αναστολή σύμφωνα με το διεθνές δικαίο της εφαρμογής των κειμένων που κυρώνονται με το νόμο αυτό.

Άρθρο έκτο.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομαι τη δημοσίευσή του κειμένου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Κέρκυρα, 17 Ιουλίου 1986

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤ. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΡΘΑΘΣ ΠΑΡΟΥΛΙΑΣ	ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ
ΥΓΕΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΜΝΗΜΑΤΑΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΣ	
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΥΤΤΑΚΗΣ	
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΣΤΑΘΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ	ΜΑΡΚΟΣ ΜΑΤΣΙΝΑΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ	ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΣΤΑΘΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Εγκυβέρνησε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 18 Ιουλίου 1986

Ο ΕΙΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ